

**Про роль НМЦ ПТО у забезпеченні методичного супроводу роботи
старшого майстра у вирішенні актуальних питань організації
професійно-практичної підготовки**

Старший майстер є організатором виробничого навчання та практики учнів, відповідає за їх стан, забезпечує безпечні умови праці учнів та майстрів виробничого навчання, керує навчально-виробничою діяльністю.

В 2016 р. змінилися підходи до організації виробничої діяльності ПТНЗ.

Які ж завдання поставлені перед старшим майстром?

1. Забезпечення якості професійно-практичної підготовки;
2. Оновлення стану навчально-матеріальної бази;
3. Підбір кадрів та підвищення професійного рівня молодих майстрів виробничого навчання;
4. Впровадження в навчально-виробничий процес сучасних виробничих технологій та обладнання;
5. Створення навчально-практичних Центрів (дільниць);
6. Укладання договорів на підготовку кадрів, проходження виробничої практики та працевлаштування.

Виходячи із поставлених завдань, проведено моніторинг анкетування старших майстрів ПТНЗ, який показав:

1. В тринадцяти ПТНЗ міста працює 18 старших майстрів (МЦППВ - 3 чол.; КНВЦ, КЦПОММ, КЦПОРКТРС по 2 чол.).

Всі старші майстри мають вищу освіту, стаж роботи на посаді, кваліфікаційні розряди з професій: до п'яти років – 5 чол. (КНВЦ, КПГЕМЛ, КПГТЛ, КПБЛ, ІПЛ); до п'ятнадцяти років – 8 чол., більше 15 років – 5 чол. (КПЛ, ЦППРК № 1, КЦППРКБГ). З 18-ти старших майстрів тільки 5-ть (28%) – чоловіки.

2. Стан навчально-матеріальної бази в ПТНЗ визначає рівень професійної підготовки учня.

Аналіз свідчить, що в 13-ти ПТНЗ обладнано:

- 73 майстерні: з них в ПТНЗ гірничого профілю – 7, будівельного – 12, електротехнічного – 16, легкої промисловості – 8, зварювального – 14, верстатні – 4; слюсарні – 12. 8 полігонів, але діючі тільки в КПГМЛ (гірничий); КПБЛ, ЦППРК №1 (будівельні). 48 лабораторій: з них професій харчування – 14, торговельного обладнання – 8, електромонтажні – 16, інші – 10. Створено три - навчально-практичні центри (КЦППРКБГ, КНВЦ, КЦПОРКТРС).

Придбано: зварювальне обладнання – КПГЕМЛ, КПГМЛ, КПТМЛ, КПЛ; слюсарно-монтажний інструмент – КПГТЛ, ІПЛ, КПБЛ, МЦППВ; створено:

кухня – лабораторія - КПГТЛ, ЦППРК № 1; навчальний бар-ресторан - КЦПОРКТРС; майстерні: монтажна, малярів-штукатурів - КПБЛ; мулярів – КЦППРКБГ, електромонтажна лабораторія – КПЛ.

Професіоналізм керівника – виробничника працює на оновлення та зміцнення навчально-матеріальної бази КПГМЛ, МЦППВ, КЦПОММ.

Впроваджуються в навчально-виробничий процес сучасні виробничі технології. Так, будівельники (КЦППРКБГ, КПБЛ, ПЛ) працюють з 10-ма будівельними компаніями, серед яких: ТМ «Ceresit», УДК «Gazbeton», SARAROL, гірничі ліцеї (КПГТЛ, КПГМЛ) – гірничі технології «Ріно», «Atlas Сорсо», зварювальні технології - (КПЛ, КПГЕМЛ, КЦПОММ) – ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», «Іскра Профі», ПАТ «Криворізький завод металоконструкцій».

Третина майстерень практично не використовується для навчання професій за відсутністю потрібного обладнання, інструменту, стану покрівель тощо. Це відзначається і на показниках виробничої діяльності ПТНЗ, які в 2015 р. знизилися в порівнянні з 2014 р. (таблиця).

Запроваджена дуальна система підготовки (КПГТЛ), використання обладнання та технологій виробничих підрозділів ПАТ «КЗРК».

Старші майстри ПТНЗ укладають угоди на підготовку кадрів з понад 83-ма підприємствами-замовниками кадрів, серед яких близько 55-ти постійні. Це: ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», ПАТ «КОРУМ «КЗГО», ПАТ «Криворіжіндустрбуд», ТОВ «Криворіжелектромонтаж», ПАТ «Кривбасзалізрудком», підприємства малого та середнього бізнесу.

Питання, які потрібно вирішувати старшому майстру спільно з виробництвом:

- ускладнюється укладання договорів на підготовку та на практику;
- надання робочих місць для проходження виробничої практики з професій з врахуванням рівня кваліфікації;
- можливість проходження стажування майстрів виробничого навчання.

Криворізький кабінет НМЦ ПТО забезпечує методичний супровід організації професійно-практичної підготовки:

- Здійснено моніторинг надання робочих місць для проходження виробничого навчання та виробничої практики (понад 2 тис. 350 робочих місць);

- Створено банк даних виробничих підрозділів (17 підприємств).

Є позитивний досвід співпраці з підприємствами, замовниками кадрів, по відпрацюванню програм професійної підготовки на: ПАТ «КЗРК»; ПАТ «Центральний ГЗК», МК «Монтаж»; АТ КОРУМ «КЗГО».

Методична служба націлює свою роботу на вирішення актуальних питань співпраці ПТНЗ з виробництвом в рамках соціального партнерства та роботу Піклувальних рад:

- розроблено «Положення про стажування майстрів в/н на ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»», внесено пропозиції до програм стажування;
- проводяться семінари, майстер-класи в рамках роботи Шкіл професійної майстерності та впровадження нових виробничих технологій;
- участь в «Тижні знань» в Університеті АрселорМіттал в Україні.

Працює міська методична секція старших майстрів. Проведено семінар-практикум з теми «Координація роботи старшого майстра з відпрацювання програм професійно-практичної підготовки в майстернях та на виробництві» (КЦПОММ).

Засідання на базі КЦПОРКТРС: «Організація професійного навчання робітників сфери харчування за інноваційними виробничими технологіями» з нової професії «майстер ресторанного обслуговування».

Практикум на ПАТ «Криворіжзалізрудком» - «Оновлення змісту професійної підготовки через використання галузевих технологій, обладнання, документації підприємства». Відпрацювання програм виробничої практики з гірничих професій на базі УКЦ ПАТ «КЗРК» (КПГТЛ).

Семінар-практикум: «Методист і старший майстер: компетентність та методичні аспекти роботи» (КПБЛ).

Створення КМЗ професій згідно вимог ДС ПТО (КПЛ, КЦПОРКТРС, КПБЛ).

Робота Школи професійної майстерності та Школи нових виробничих технологій.

Майстер-класи з професій: «Прохідник» (КПГМЛ), «Муляр» (КЦППРКБГ), «Кухар-кондитер» (КЦПОРКТРС).

Нові завдання перед ПТНЗ, де старший майстер повинен працювати на випередження, а саме:

1. Мати професійні якості керівника-менеджера та сучасне управлінське мислення (КПГМЛ, КПГЕМЛ, МЦППВ);

2. Проводити маркетингові дослідження та проектувати виробничу діяльність ПТНЗ (є система в роботі – КПЛ, КЦПОРКТРС, КПБЛ, КЦППРКБГ);

3. Виходити на новий рівень інформаційної взаємодії з врахуванням корпоративних інтересів підприємств (КЦПОММ, КПГТЛ).

4. Знати і володіти новими виробничими технологіями;

5. Зміна світогляду та мати стратегію розвитку.

Якої ж допомоги сьогодні потребує старший майстер від методичної служби? Оновлення змісту державних стандартів ПТО, зокрема будівельних професій; розробки інструкційно-технологічної документації з професій; створення навчально-методичних комплексів з професій; проведення майстер-класів на виробництві; онлайн - консультування.

Як підняти рейтинг старшого майстра та забезпечити ефективне управління навчально- виробничим процесом в ПТНЗ? Потрібен бізнес-план, який включає такі аспекти:

1. Корпоративний розвиток ПТНЗ;

2. Ефективне керівництво навчально-виробничим процесом;

3. Професійна та адміністративна підтримка ст. майстра;

4. Розробка циклограми роботи старшого майстра;

5. Розвиток високої організаційної культури в колективі;

6. Вивчення та впровадження перспективного виробничого та педагогічного досвіду.

Завдання, які стоять перед методичною службою в цьому контексті:

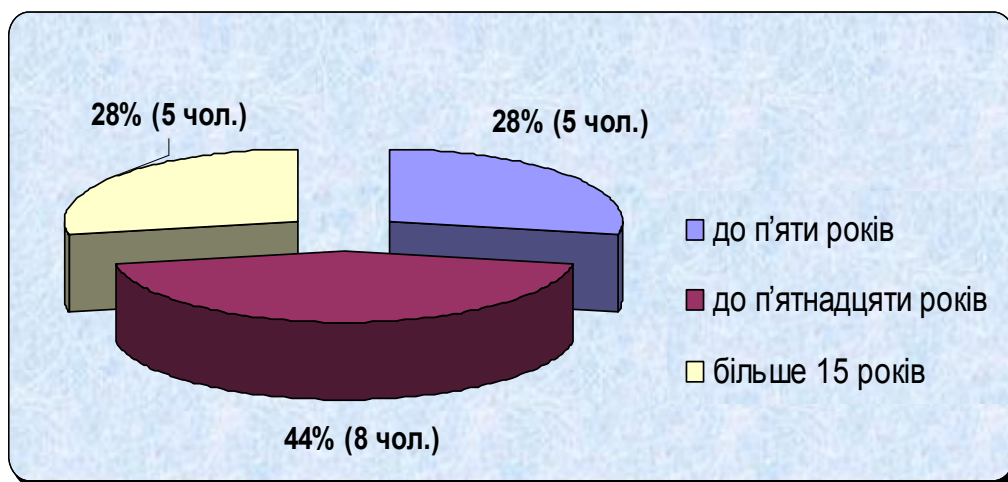
- підвищення рівня професійної майстерності старшого майстра через стажування та проведення семінарів, майстер-класів на виробництві;
- створення Центрів нових виробничих технологій;
- надання учням робочих місць для проходження виробничої практики та виробничого навчання з відпрацюванням програм професійно-практичної підготовки на підприємствах-замовниках кадрів;
- методичний супровід розробки: навчально-методичних комплексів з професії, електронних засобів навчання, посібників;
- розробка методичних рекомендацій «На допомогу старшому майстру» з актуальних питань діяльності.

АНАЛІТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

до виступу Гришук Т.С., методиста Криворізького кабінету НМЦ ПТО у Дніпропетровській області, на засіданні обласної навчально-методичної ради 19 лютого 2016 р. з теми «Про роль НМЦ ПТО у забезпеченні методичного супровіду роботи старшого майстра у вирішенні актуальних питань організації професійно-практичної підготовки»

**В 13 ПТНЗ міста
всього старших майстрів – 18 чол.**

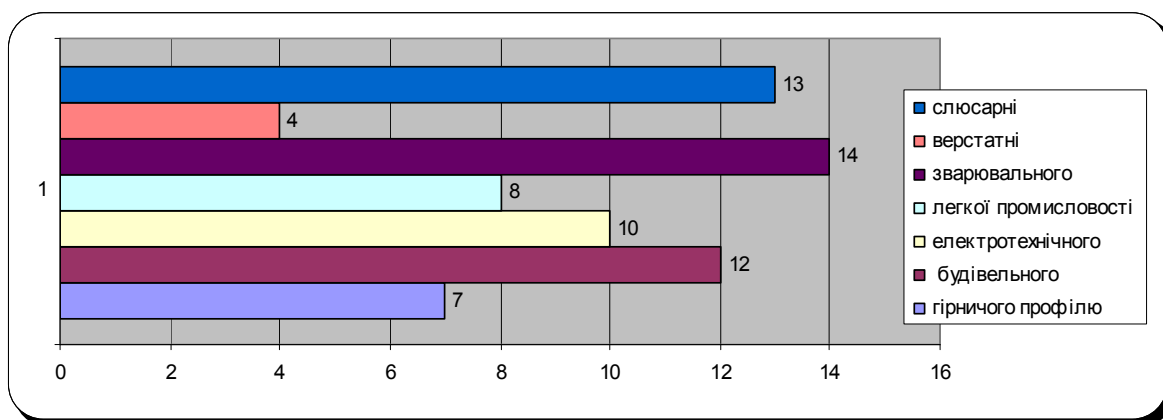
Стаж роботи на посаді

Працюють в ПТНЗ **462** майстри виробничого навчання

Стан навчально-матеріальної бази ПТНЗ

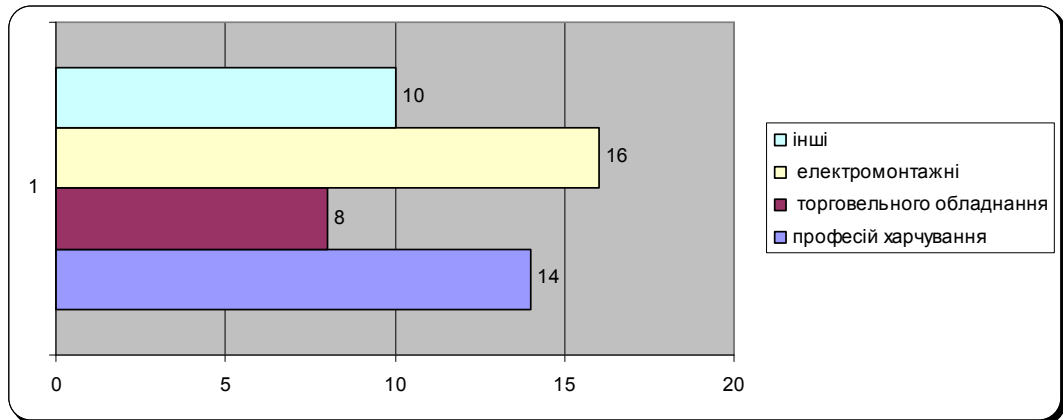
Майстерні – 73

Полігони – 8,
але діючі тільки в КПГМЛ (гірничий);
КПБЛ, ЦППРК№1 (будівельні)

Стан навчально-матеріальної бази ПТНЗ

Лабораторій – **48**

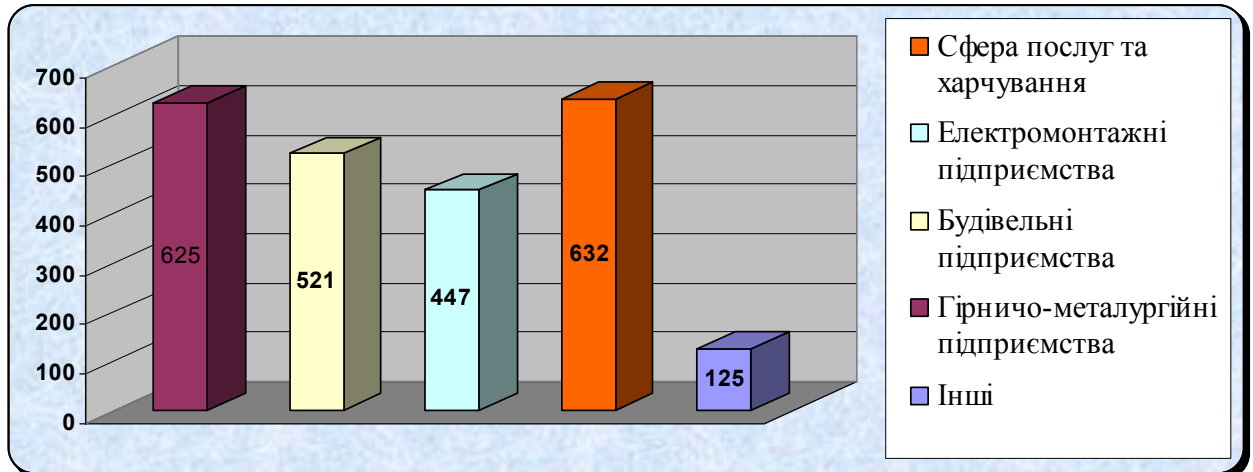

Створено **три** навчально-практичні центри
(КЦППРКБГ, КНВЦ,
КЦПОРКТРС (в стадії документального
оформлення))

Показники виробничої діяльності в ПТНЗ за 2015 рік в порівнянні з 2014р.

Назва ПТНЗ	2014 р., тис.грн.	2015 р., тис.грн.
МЦППВ	504,0	550,0
ЦППРК №1	20,1	31,3
КНВЦ	20,5	23,5
КЦППРКБГ	17,0	12,3
КПГЕМЛ	30,4	36,9
КПГТЛ	11,7	10,4
КПГМЛ	14,2	14,5
КПБЛ	49,4	54,3
ІПЛ	20,3	40,7
КЦПОММ	40,7	57,5
КПТМЛ	16,5	12,0
КЦПОРКТРС	53,8	68,4
КПЛ	129,0	128,0

Моніторинг надання робочих місць підприємствами для проходження виробничого навчання та виробничої практики учнями ПТНЗ м. Кривого Рогу станом на 1 січня 2016 р.

Співпраця старшого майстра з виробництвом

Питання на контролі:

- ✓ укладання договорів на підготовку та на практику, в зв'язку з економічною кризою та нестабільністю роботи підприємств міста;
- ✓ надання робочих місць для проходження виробничої практики з професій з врахуванням рівня кваліфікації;
- ✓ надання засобів індивідуального захисту (спецодягу);
- ✓ ефективність наставництва;
- ✓ можливість проходження стажування майстрів виробничого навчання на виробництві.

Підсумки анкетування старших майстрів ПТНЗ

1. Назва ПТНЗ В тринадцяти ПТНЗ міста працює 18 старших майстрів (МЦППВ - 3 чол.; КНВЦ, КЦПОММ, КЦПОРКТРС по 2 чол.)
2. Освіта 17 – вища освіта, 1 – середньо-спеціальна освіта (ЦППРК № 1)
3. Стаж роботи на посаді старшого майстра до п'яти років – 5 чол. (28 %) (КНВЦ, КПГЕМЛ, КПГТЛ, КПБЛ, ПЛЛ); до п'ятнадцяти років – 8 чол. (44 %), більше 15 років – 5 чол. (КПЛ, ЦППРК № 1, КЦППРКБГ) (28 %)
4. Коли проходили підвищення кваліфікації_2013 р. – 5 чол., 2014 р. – 7 чол., 2015 р. – 6 чол.
5. Кількість майстрів виробничого навчання в ПТНЗ (за штатом)_в 13 ПТНЗ працюють 462 чол.
6. Стан навчально-матеріальної бази ПТНЗ (кількість):
  - ✓ Майстерень: 68 майстерень: з них в ПТНЗ гірничого профілю – 7, будівельного – 12, електротехнічного – 10, легкої промисловості – 8, зварювального – 14, верстатні – 4; слюсарні – 13
  - ✓ Полігонів: 8 полігонів, але діючі тільки в КПГМЛ (гірничий); КПБЛ, ЦППРК№1 (будівельні)
  - ✓ Лабораторій: 48 лабораторій: з них професій харчування – 14, торговельного обладнання – 8, електромонтажні – 16, інші – 10
  - ✓ навчально-виробничих центрів (пунктів, дільниць): створено три - навчально-практичні центри (КЦППРКБГ, КНВЦ, КЦПОРКТРС (в стадії документального оформлення).
7. Оновлення навчально-матеріальної бази за останні 5 років, а саме:
  - ✓ придбано: зварювальне обладнання – КПГЕМЛ, КПГМЛ, КПТМЛ, КПЛ; слюсарно-монтажний інструмент – КПГТЛ, ПЛЛ, КПБЛ, МЦППВ;
  - ✓ відремонтовано: _токальні верстати (2 КПЛ), слюсарні верстаки (КПГТЛ), кімната майстрів в/н (КПГМЛ), поточний ремонт майстерень (КНВЦ, МЦППВ, КЦППРКБГ, КПТМЛ, КЦПОММ, КПГЕМЛ), витяжна вентиляція (КПЛ, КЦПОММ), м'яка покрівля майстерень (КПЛ, КПГМЛ)
  - ✓ створено: кухня – лабораторія - КПГТЛ, ЦППРК № 1; навчальний бар-ресторан - КЦПОРКТРС; майстерні: монтажна, малярів-штукатурів - КПБЛ; мулярів – КЦППРКБГ, електромонтажна лабораторія – КПЛ, арочне кріплення на гірничому полігоні (КПГМЛ), інше: в МЦППВ переобладнано майстерні та лабораторія авто відділення, побудована теплиця, майстерня перукарів (Широківська філія), переобладнана нова зварювальна майстерня на 12 постів (КЦПОММ)
8. Чи впроваджує ПТНЗ в навчально-виробничий процес сучасні виробничі технології (вказіть фірми, компанії) будівельні ПТНЗ (КЦППРКБГ, КПБЛ, ПЛЛ) працюють з 10-ма будівельними компаніями, серед яких: ТМ «Ceresit», УДК «Gazbeton», CAPAROL, гірничі ліцеї (КПГТЛ, КПГМЛ) – гірничі технології «Ріно», «Atlas Copco», зварювальні технології - (КПЛ, КПГЕМЛ, КЦПОММ) – ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», «Іскра

Профі), ПАТ «Криворізький завод металоконструкцій» (регіональний компонент).

9. Ефективність внутрішнього контролю за навчально-виробничим процесом:

✓ кількість відвіданих уроків в/н, т/н _згідно графіка внутрішнього контролю

✓ виїздів на виробництво _згідно графіка контролю від 1-2 рази на тиждень до 4 разів на місяць наявність аналітичних матеріалів за підсумками контролю _моніторинг, довідки на педраду, накази, розпорядження, ведення журналу обліку контролю за навчально-виробничим процесом (ЦППРК № 1, КЦПОРКТРС, КПГТЛ, КПБЛ) інше _____

10. Назвіть показники виробничої діяльності в ПТНЗ за 2015 рік в порівнянні з 2014р.

Назва ПТНЗ	2014 р., тис.грн	2015 р., тис.грн
МЦППВ	504,0	550,0
ЦППРК №1	20,1	31,3
КНВЦ	20,5	23,5
КЦППРКБГ	17,0	12,3
КПГЕМЛ	30,4	36,9
КПГТЛ	11,7	10,4
КПГМЛ	14,2	14,5
КПБЛ	49,4	54,3
ПЛ	20,3	40,7
КЦПОММ	40,7	57,5
КПТМЛ	16,5	12,0
КЦПОРКТРС	53,8	68,4
КПЛ	129,0	128,0

11. Підприємства, з якими Ви укладаєте угоди на підготовку кадрів:

✓ кількість 83

✓ з них постійні замовники кадрів (кількість, назва) 55

(ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», ПАТ «КОРУМ «КЗГО», ПАТ «Криворіжіндустрбуд», ПАТ «ЄВРАЗ «СУХА БАЛКА», ТОВ «Кривбасремонт», ТОВ «Криворіжелектромонтаж», ПАТ «Кривбасзалізрудком», ПАТ «ДТЕК Дніпрообленерго», ТОВ «Єдина будівельна компанія», ТОВ «ОМЕГА супермаркет «Варус», підприємства малого та середнього бізнесу та інші

✓ надання робочих місць для проходження навчально-виробничої практики (всього: з них з оплатою) __2 тис. 350 робочих місць (295 – 12 % з оплатою)

12. Які форми співпраці ПТНЗ з підприємствами-замовниками кадрів переважають _укладання договорів на проходження виробничої практики, стажування на виробництві, дуальна система підготовки, профорієнтаційні заходи, участь в роботі ДКА, працевлаштування випускників

13. Чи надають підприємства роботу учням на практиці за професією? в переважній більшості – так

14. Що, на Вашу думку, треба змінити для покращення підготовки з професії? оновлення та поповнення матеріально-технічної бази, фінансування, корегування державних стандартів ПТО; мотивація учнів шляхом надання оплачуваних робочих місць на практиці

15. Назвіть питання, які потребують удосконалення в Вашій професійній діяльності

- ✓ управління навчальним процесом
- ✓ організації навчально-виробничого процесу модернізація навчально-матеріальної бази
- ✓ навчально-методичне забезпечення оновлення КМЗ згідно вимог держстандарів ПТО
- ✓ матеріально-технічне забезпечення фінансування
- ✓ правове забезпечення удосконалення законодавства в системі професійної освіти
- ✓ кадрове забезпечення залучення виробничників до роботи в ПТНЗ
- ✓ інше _____

16. Викликають труднощі в роботі:

Проблемні питання вирішуються в робочому порядку.

Працевлаштування випускників. Плинність майстрів виробничого навчання

17. Що, на Вашу думку, треба змінити в роботі старшого майстра? необхідно привести посадові обов'язки до діючого законодавства

18. Яка допомога Вам необхідна від НМЦ ПТО для удосконалення роботи?

- оновлення змісту державних стандартів ПТО (будівельні професії);
- розробка інструкційно-технологічної документації з професій;
- створення навчально-методичних комплексів з професій;
- проведення майстер-класів на виробництві;
- онлайн-консультування.

РІШЕННЯ
навчально-методичної ради НМЦ ПТО у Дніпропетровській області
(протокол № 2 від 19.02.2016 р.)

Методична рада заслухала виступ методиста Грищук Т.С. з теми «Про роль НМЦ ПТО у забезпеченні методичного супровіду роботи старшого майстра у вирішенні актуальних питань організації професійно-практичної підготовки» і констатує.

В ПТНЗ м. Кривий Ріг створена і діє певна система по організації навчально-виробничого процесу, забезпечено методичний супровід організації професійно-практичної підготовки та вирішення актуальних питань в роботі старшого майстра: співпраці з виробництвом, надання робочих місць для проходження виробничої практики та відпрацювання програм професійно-практичної підготовки, здійснюється моніторинг якості професійної підготовки та діяльності ПТНЗ.

Підвищення рівня професійної майстерності старших майстрів ПТНЗ забезпечується через: стажування на виробництві, проведення семінарів, майстер-класів, роботу Піклувальних рад, Шкіл професійної майстерності та впровадження нових виробничих технологій; участь в роботі міської методичної секції старших майстрів, вивчення та впровадження передового педагогічного і виробничого досвіду міста, інших регіонів України.

В той же час існує ряд проблемних питань, над якими треба працювати:

- ✓ підбір кадрів та підвищення професійного рівня молодих майстрів виробничого навчання;
- ✓ стан навчально-матеріальної бази майстерень;
- ✓ якість професійно-практичної підготовки учнів відповідно вимог ДС ПТО з конкретних професій та потреб ринку праці;
- ✓ укладання договорів на підготовку кадрів, проходження виробничої практики та реальне працевлаштування випускників;
- ✓ створення навчально-практичних центрів (дільниць) та використання потенціалу цих Центрів для підвищення якості професійної підготовки.

На основі вищезазначеного методична рада ухвалила:

1. Інформацію методиста Грищук Т.С. взяти до уваги. Матеріали виступу та моніторингу розмістити на сайті НМЦ ПТО та рекомендувати старшим майстрам ПТНЗ.

2. **Методистам Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області Грищук Т.С., Безценній Т.М.:**

2.1. Систематично вивчати та поширювати педагогічний та виробничий досвід старших майстрів ПТНЗ області.

Термін – постійно

2.2. Провести практичний семінар старших майстрів зі створення нових виробничих технологій та їх запровадження в навчально-виробничий процес.

Термін – до 01.11.2016р.

2.3. Розробити рекомендації щодо відпрацювання програм професійно-практичної підготовки з окремих професій на базі виробничих підрозділів підприємств, кращих майстерень ПТНЗ.

Термін – грудень 2016р.

2.4. Провести відеомости з ПТНЗ інших областей з обміну досвідом старших майстрів з питання запровадження в навчально-виробничий процес сучасних виробничих технологій.

Термін – протягом навчального року